

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU2

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2020 inom utgiftsområde 15, som uppgår till ca 25,5 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i studiestöds-lagen (1999:1395). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet i olika avseenden.

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna avstår från ställningstagande när det gäller beslutet om statens budget inom utgiftsområde 15. I stället redovisar de sina överväganden i fyra särskilda yttranden (M, SD, V, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:1 inom utgiftsområde 15 Studiestöd.

Tio yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden.....	7
1 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15	7
2 Statens budget inom utgiftsområde 15	13
3 Studiestöd m.m.	15
Särskilda yttranden	27
1. Statens budget inom utgiftsområde 15 (M)	27
2. Statens budget inom utgiftsområde 15 (SD).....	28
3. Statens budget inom utgiftsområde 15 (V)	29
4. Statens budget inom utgiftsområde 15 (KD)	30
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	32
Propositionen	32
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	32
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	34
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	35
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 15

a) Anslagen för 2020

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 15 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 15 punkt 3 och avslår motionerna

2019/20:2650 av Patrick Reslow m.fl. (SD),

2019/20:2696 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2019/20:2788 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkandena 1, 3 och 4,

2019/20:3319 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och

2019/20:3326 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkandena 1 och 4–6.

b) Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 15 punkt 1.

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 238 200 000 000 kronor,

2. under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst det belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 15 punkterna 2 och 4.

Stockholm den 12 december 2019

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M)*, Pia Nilsson (S), Patrick Reslow (SD)*, Caroline Helmersson Olsson (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M)*, Robert Stenkvist (SD)*, Linus Sköld (S), Gudrun Brunegård (KD)*, Tomas Kronståhl (S), Michael Rubbestad (SD)*, Annika Hirvonen Falk (MP), Maria Nilsson (L), Noria Manouchi (M)*, Ilona Szatmari Waldau (V)* och Niels Paarup-Petersen (C).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2019/20:1 i de delar som gäller utgiftsområde 15 Studiestöd och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) i bilaga 4. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2020 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom *ett* beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2020 för utgiftsområde 15 Studiestöd till 25 508 400 000 kronor (prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:FiU1, rskr. 2019/20:59). I detta betänkande föreslår utbildningsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15 i budgetpropositionen. Granskningen är ett underlag för

utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller anslag inom utgiftsområde 15 och regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395). I avsnitt 3 återges det närmare innehållet i propositionen och i motionerna. Dessutom redovisar utskottet sina närmare skäl för att tillstyrka regeringens förslag och avstyrka samtliga motionsyrkanden.

Utskottets överväganden

1 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15

Utskottet har granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15 i budgetpropositionen. Nedan återges inledningsvis propositionen i de delar som rör resultatredovisningen. Det är resultatredovisningens struktur som är i fokus. Därefter beskrivs utskottets särskilda uppföljning av regeringens översyn av resultatredovisningen. Utskottets tidigare behandling av resultatredovisningen sammanfattas sedan övergripande. Avslutningsvis följer utskottets bedömning av resultatredovisningen.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Inom utgiftsområdet anvisas medel för det följande:

- *Studiehjälp*, som består av studiebidrag och lämnas till främst studerande i gymnasieskolan. Därutöver lämnas inackorderingstillägg för boende på studieorten och extra tillägg för inkomstsvaga hushåll.
- *Studiemedel*, som består av studiebidrag och studielån och lämnas till vuxna studerande. En högre bidragsnivå lämnas för studerande som saknar utbildning. Därutöver lämnas tilläggsbidrag för studerande med barn, tilläggs lån för den som tidigare har arbetat och merkostnadslån för kostnader som är nödvändiga för utbildningen.
- *Studiestartsstöd*, som består av bidrag till vuxna arbetssökande för studier på grundläggande eller gymnasial nivå för att de ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Därutöver lämnas tilläggsbidrag för studerande med barn.

Inom utgiftsområdet anvisas även medel för bidrag till elever vid vissa gymnasieutbildningar (lärlingsersättning och s.k. Rg-bidrag), kursdeltagare i föräldrautbildning i teckenspråk och vissa studiesociala ändamål.

Medel anvisas också för statens utgifter för studiemedelsräntor och förluster på utlåning.

Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) hör till utgiftsområdet.

Mål för utgiftsområdet

Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96) och förtydligades i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:UbU2, rskr. 2015/2016:58).

Studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tiden.

Resultatredovisning

Regeringen redovisar resultatet av statens insatser inom studiestödsverksamheten. Resultaten för varje studiestöd redovisas enligt regeringen per studerandegrupp fördelat på grundläggande och gymnasial nivå (t.ex. kommunal vuxenutbildning och folkhögskoleutbildning) respektive eftergymnasial nivå (t.ex. högskoleutbildning och yrkeshögskoleutbildning). Regeringen delar in resultatredovisningen i följande avsnitt:

- Unga studerande på gymnasial nivå i Sverige.
- Vuxna studerande med studiestartsstöd på grundläggande och gymnasial nivå.
- Vuxna studerande med studiemedel på grundläggande och gymnasial nivå.
- Studerande på eftergymnasial nivå i Sverige.
- Studerande utomlands.
- Studerande med barn.
- Studieekonomi.
- Lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning.
- Låntagare och den totala skulden.

I varje avsnitt anger regeringen vilka indikatorer som används och vilken effekt de mäter: studiestödets rekryterande effekt, studiestödets utjämnande effekt eller studiestödets effekt på samhällsekonomin. Regeringen beskriver också hur de valda indikatorerna bidrar till måluppfyllelsen.

Resultaten presenteras genomgående efter kön. Datakälla är CSN och Statistiska centralbyrån (SCB). De senaste uppgifterna avser 2018. Längre tidsserier avser en femårsperiod. Tidsserierna för studiemedlens köpkraft respektive studerandes lånebenägenhet börjar från 2001.

Det finns också ett avsnitt om studiestödsadministrationen. I avsnittet redovisas uppgifter om administrationskostnader och ärendehantering (handläggningstider) vid CSN och Överklagandenämnden för studiestöd. För CSN redovisas också uppgifter om tillgänglighet och service. CSN:s arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott beskrivs, liksom myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering.

Resultatanalys

Regeringens resultatanalys är strukturerad efter målen för studiestödet och innehåller tre avsnitt:

- Studiestödets rekryterande effekt.
- Studiestödets utjämnande effekt.
- Studiestödets effekt på samhällsekonomin.

I varje analysavsnitt kommenteras resultatet för samtliga indikatorer som används för att mäta den aktuella effekten. Varje avsnitt avslutas med en samlad kommentar om måluppfyllelsen för det aktuella målet. Jämställhetsperspektivet kommenteras särskilt i analysen av studiestödets rekryterande effekt. Det nämns också i analysen av studiestödets utjämnande effekt.

Det finns också ett analysavsnitt om studiestödsadministrationen. I avsnittet kommenterar regeringen de uppgifter som redovisats om CSN och ÖKS. Regeringen konstaterar att det krävs en ändamålsenlig och effektiv administration för att nå målen för studiestödet.

Utskottets uppföljning av regeringens översyn av resultatredovisningen

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 15) aviserade regeringen att resultatredovisningen för utgiftsområdet skulle ses över med anledning av utbildningsutskottets uppföljning av utgiftsområdets indikatorer. Utskottet hade konstaterat att det inte framgick varför indikatorerna hade valts ut eller varför en indikator hade kopplats till ett visst mål. Utskottet ansåg även, när det gällde jämställhetsperspektivet i det rekryterande målet, att det saknades en bedömning av måluppfyllelsen ur ett jämställhetsperspektiv (se bet. 2016/17:UbU2 och 2017/18:UbU2).

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 15) informerade regeringen om att en översyn av resultatredovisningen hade påbörjats. Enligt regeringen hade översynen lett till att antalet indikatorer minskat och reviderats. I det rekryterande målet hade jämställhetsperspektivet tydliggjorts. De valda indikatorerna bedömdes vara mer relevanta för att beskriva måluppfyllelsen för området. I budgetpropositionen för 2020 har det inte skett några ytterligare förändringar.

I det följande går utskottet igenom de förändringar som gjordes när regeringen såg över resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2019.

Indikatorer

Regeringen använder nu 17 indikatorer jämfört med 27 indikatorer tidigare. Sammanlagt har 13 indikatorer tagits bort, och 3 indikatorer har tillkommit. Mellan en och fyra indikatorer togs bort från de olika studerandegrupperna, utom för Studieekonomi där den enda indikatorn som fanns blev kvar. En indikator tillkom för Vuxna studerande med studiemedel på grundläggande

och gymnasial nivå, och en indikator tillkom för Studerande på eftergymnasial nivå i Sverige. De båda nya indikatorerna mäter den utjämnande effekten. En helt ny studerandegrupp tillkom i och med att studiestartsstödet infördes 2017, nämligen Vuxna studerande med studiestartsstöd på grundläggande och gymnasial nivå, och med den nya gruppen tillkom en indikator som mäter den utjämnande effekten.

Tidigare kunde samma indikator mäta flera delar av måluppfyllelsen, t.ex. studiestödets såväl rekryterande som utjämnande effekt. Det förekommer inte längre. För Studieekonomi t.ex. mäter den indikator som finns numera endast den rekryterande effekten (och inte längre också den utjämnande effekten).

Regeringen har nästan genomgående övergått från måttet *antal* studerande med en viss typ av studiestöd till måttet *andel* studerande av det totala antalet studerande med en viss typ av studiestöd. Vissa justeringar av måtten har då behövt göras. För studiestartsstödet anges antal studerande.

För Studiestödsadministrationen har uppgifterna om kvalitet i ärendehantering tagits bort.

Mål

Regeringen har tydliggjort det rekryterande målet, särskilt i förhållande till det utjämnande målet. Enligt regeringen finns det en nära koppling mellan det rekryterande och det utjämnande målet på så sätt att båda målen handlar om att studiestödet ska bidra till att personer som inte annars skulle ha påbörjat studier gör det. Regeringen menar att det rekryterande målet är av en mer generell karaktär, dvs. studiestödet bör vara utformat på ett sådant sätt att det rekryterar bredare grupper till studier, medan det utjämnande målet kan definieras som att studiestödet ska vara selektivt rekryterande, dvs. det bör vara utformat på ett sådant sätt att det i vissa fall specifikt riktar sig till att rekrytera särskilda grupper till studier.

När det gäller målet att studiestödet ska ha en god effekt på samhälls-ekonomi över tiden har regeringen tydliggjort att fokus ligger på att den del av studiestödet som utgörs av lån ska betalas fullt ut.

Kopplingen mellan indikatorer och mål

I varje avsnitt i resultatredovisningen anges liksom tidigare vilka indikatorer som har valts ut för att mäta måluppfyllelsen. Regeringen lämnar nu en mer utförlig beskrivning av hur de indikatorer som har valts ut bidrar till måluppfyllelsen. En nyhet är att regeringen i resultatredovisningen för låntagare och den totala studieskulden hänvisar till utgiftsområde 16 för de utbildningspolitiska mål som studiestödet ska bidra till att förverkliga.

Ytterligare en nyhet är att varje avsnitt i resultatanalysen har fått beskrivande underrubriker och en särskild, avslutande rubrik för regeringens bedömning av måluppfyllelsen.

Tidigare behandling

Åren 2012–2016 följde utskottet upp regeringens resultatredovisning med fokus på form- och strukturfrågor för att öka läsbarheten och förståelsen av utgiftsområdena 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning. År 2017 följdes resultatindikatorerna upp i två avseenden: skälen för valet av indikatorer och användningen av indikatorerna i resultatanalysen. År 2018 fokuserade utskottet på kvaliteten i resultatanalysen. I budgetpropositionen för 2019 lämnade regeringen en resultatredovisning men avstod från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten med anledning av att propositionen hade beslutats av en övergångsregering. Utskottet gjorde då inte heller några särskilda iakttagelser om resultatredovisningen.

Utskottets bedömning

Utskottet välkomnar de förändringar av resultatredovisningen som regeringen har gjort med anledning av de iakttagelser som utskottet har fört fram i tidigare budgetbetänkanden. Vidare ser utskottet positivt på att Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) fortsätter arbetet med att utveckla mål- och resultatredovisningen i budgetpropositionen. Utskottet har förståelse för att det är ett långsiktigt arbete och sätter stort värde på en fortsatt dialog. I det följande redovisas de iakttagelser som utskottet gjort med anledning av budgetpropositionen för 2020. Uppföljningen fokuserar i år återigen på form- och strukturfrågor för att öka läsbarheten och förståelsen av utgiftsområdet.

Resultatredovisningen

I samband med studiestödsreformen 2001 slog riksdagen fast att studiestödet är en del av utbildningspolitiken. Regeringen gör sedan tidigare en koppling till utgiftsområde 16 i politikens inriktning för utgiftsområde 15 i ett särskilt avsnitt om att studiestödet möjliggör studier. Utskottet ser positivt på att regeringen nu också direkt hänvisar till utgiftsområde 16 i resultatredovisningen för låntagare och den totala studieskulden, liksom även i resultatanalysen av studiestödets rekryterande effekt. Under förutsättning att studiestödet i ökad utsträckning relateras till utbildningspolitiken ser utskottet gärna att sambandet mellan uppnådda resultat inom de båda utgiftsområdena utvecklas.

Regeringens översyn av resultatredovisningen

Regeringens översyn av resultatredovisningen för utgiftsområdet har lett till färre och reviderade indikatorer. De valda indikatorerna bedömer regeringen vara mer relevanta för att beskriva målpuppfyllelsen för området. Utskottet ser positivt på att antalet indikatorer har minskat. Det är också positivt att regeringen inte längre använder en och samma indikator för att mäta olika delar av målpuppfyllelsen. Regeringen har nästan genomgående övergått från måttet antal studerande till måttet andel studerande. Utskottet ser positivt på

denna övergång och vill i sammanhanget betona vikten av långa tidsserier för de aktuella indikatorerna.

I respektive avsnitt i resultatredovisningen anger regeringen liksom tidigare vilka indikatorer som har valts ut för att mäta måluppfyllelsen. Utskottet ser med tillfredsställelse att regeringen nu i varje avsnitt dessutom lämnar en mer utförlig beskrivning av hur de indikatorer som valts ut bidrar till måluppfyllelsen. Utskottet noterar dock att det saknas en sådan beskrivning i avsnittet Lånebenägenhet och den enskildes skuldsättning.

När det gäller att studiestödet ska ha en god effekt på samhällsekonomi över tiden har regeringen tydliggjort att fokus ligger på att den del av studiestödet som utgörs av lån ska betalas fullt ut. Mot bakgrund av att studielånen från Centrala studiestödsnämnden (CSN) uppgick till 223 miljarder kronor 2018, vilket motsvarade 96 procent av statens utlåning med kreditrisk, anser utskottet att det är väl motiverat (skr. 2018/19:101 Årsredovisning för staten 2018).

Resultatredovisningens struktur

Utskottet kan konstatera att resultatredovisningen och resultatanalysen har olika struktur. Resultatredovisningen är indelad i nio avsnitt som avser olika studerandegrupper och studienivåer. Resultatanalysen är strukturerad efter målen för studiestödet. Enligt utskottet skulle läsbarheten öka om resultatredovisningen hade samma struktur som resultatanalysen. Utskottet tror även att kopplingen mellan indikatorer och mål skulle tydliggöras ytterligare. En sådan ny struktur av resultatredovisningen skulle enligt utskottet eventuellt också kunna underlätta en bedömning av indikatorernas relevans för måluppfyllelsen.

Resultatanalysen

Regeringens resultatanalys är strukturerad i tre avsnitt utifrån målen för studiestödet. Utskottet välkomnar att varje avsnitt har fått beskrivande underrubriker och en särskild, avslutande rubrik för regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Det är positivt att regeringen kommenterar alla indikatorer och gör en bedömning av måluppfyllelsen för varje mål. Det vore önskvärt att också få en samlad kommentar av måluppfyllelsen för utgiftsområdet. Utskottet ser med tillfredsställelse att jämställdhetsperspektivet kommenteras särskilt i analysen av studiestödets rekryterande effekt. Vidare noterar utskottet att regeringen även kommenterar uppgifterna om studiestödsadministrationen.

2 Statens budget inom utgiftsområde 15

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15 avslås. Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i studiestödslagen.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (V) och 4 (KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att 25 508 400 000 kronor anvisas till nio anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd. Regeringen föreslår också ett beställningsbemyndigande under ett anslag på 4 miljoner kronor. I bilaga 2 och 3 till betänkandet finns det en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2020 och beställningsbemyndiganden.

Vidare föreslår regeringen att den ska bemyndigas att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån på högst 238,2 miljarder kronor.

Regeringen föreslår också vissa ändringar i studiestödslagen (1999:1395). Lagförslaget finns i bilaga 4. Förslaget innebär att det förtydligas att ett skäl för avskrivning av studielån alltid ska vara när en låntagare har hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst som inte överstiger garantinivån för sjukersättning.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har i sina motioner föreslagit alternativ till regeringens förslag för vissa anslag.

I förhållande till regeringens förslag till budget föreslår Moderaterna en minskning av anslagsnivån för utgiftsområdet med 367 miljoner kronor. Sverigedemokraterna föreslår att anslagsnivån för utgiftsområdet ökar med 452 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslagsnivån för utgiftsområdet med 910 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Kristdemokraterna föreslår att anslagsnivån för utgiftsområdet minskas med drygt 2,9 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag.

En sammanställning av motionärernas anslagsförslag för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd finns i bilaga 2 till betänkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker punkterna 2–4 i propositionen om anslag och bemyndiganden och avstyrker motionerna. Utskottet tillstyrker också punkt 1 i propositionen om ändring i studiestödslagen. I avsnitt 3 nedan redogörs närmare för

innehållet i propositionen och motionerna samt för skälen till utskottets ställningstagande.

3 Studiestöd m.m.

Propositionen

Omfattning, mål och resultatanalys

Utgiftsområdet omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) hör till utgiftsområdet. År 2018 fick ca 415 100 unga studerande på gymnasial nivå studiehjälp i form av studiebidrag för studier i Sverige. År 2018 studerade ca 344 600 personer på eftergymnasial nivå i Sverige med studiemedel (bidrag och lån).

Vissa studiestöd är rättighetsstyrda och anslagsbelastningen styrs därför till stor del av reglerna om lån och bidrag. Anslagsbelastningen är också beroende av antalet studerande i utbildningar som berättigar till studiestöd, de studerandes val att ansöka om studiestöd, räntekostnader för den totala studielåneskulden i Riksgäldskontoret och avsättning för förväntade förluster vid nyutlåning. Utgiften för vissa andra studiestöd begränsas av anvisade eller tilldelade medel och efterfrågan på dessa stöd.

År 2018 uppgick de samlade kostnaderna inom utgiftsområdet till 21,1 miljarder kronor. Den totala studieskulden när det gäller studielån ökade under 2018 från 218,5 miljarder kronor till 224,6 miljarder kronor.

Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96) och förtydligades i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:UbU2, rskr. 2015/16:58). Studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tiden.

Regeringen drar bl.a. följande slutsatser av resultaten inom studiestödsområdet (avsnitt 3.5 i propositionen). Sammantaget tyder resultatet av de indikatorer som redovisats på att måluppfyllelsen i fråga om studiestödets rekryterande effekt fortfarande är hög. Den rekryterande effekten är särskilt hög för studerande på eftergymnasial nivå och kan i vissa fall anses minska för studerande på lägre nivåer. Vidare har lånebenägenheten totalt sett ökat, vilket visar att studiestödet är en betydelsefull inkomstkälla för de studerande. Även när det gäller studiestödets utjämnande effekt tyder resultatet på att måluppfyllelsen fortfarande är hög. Här kan exempelvis nämnas en ökad andel studerande med extra tillägg eller studiestartsstöd och en ökande andel studerande med högre bidrag under 2018. Resultatet av de redovisade indikatorerna visar vidare att studiestödet även fortsättningsvis har en god effekt på samhällsekonomin över tid.

Politikens inriktning

Det svenska studiestödet är ett av världens mest omfattande studiestödssystem och syftar till att möjliggöra för kvinnor och män att söka sig vidare till studier efter slutförd skolgång eller att senare i livet återuppta studier. Utbildning bidrar till kompetensförsörjningen i Sverige och ger förutsättningar för aktiva samhällsmedborgare, för enskildas utveckling och arbetsmarknadsutsikter och till en väl fungerande arbetsmarknad. Studiemedelssystemet är därmed viktigt för att säkra framtidens jobb och långsiktigt stärka Sveriges konkurrenskraft. Genom jämlika och jämställda möjligheter till utbildning bidrar studiestödssystemet även till mer kunskap, kompetens och bildning i samhället.

I avsnittet Politikens inriktning redogör regeringen för initiativ som regeringen tagit eller avser att ta inom studiestödsområdet (avsnitt 3.6 i propositionen). I det följande redovisas några större satsningar.

Regeringen föreslår en fortsatt utbyggnad av Kunskapslyftet, bl.a. i form av att medel avsätts för fler utbildningsplatser inom högskolan. Studiestödet stöder genomförandet av Kunskapslyftet och ger ekonomiska förutsättningar för kvinnor och män att ta steget till studier och arbete.

Studiestartsstödet är en del av Kunskapslyftet som ger ekonomiska förutsättningar för arbetslösa personer med kort tidigare utbildning och ett stort utbildningsbehov att ta steget till studier. En stor del av målgruppen för studiestartsstödet är nyanlända. Sedan studiestartsstödet infördes i juli 2017 har allt fler individer som står långt från arbetsmarknaden rekryterats till studier. För att även fortsättningsvis möjliggöra övergångar från arbetslöshet till studier föreslår regeringen att studiestartsstödet ska finnas kvar.

Överklagandenämnden för studiestöd har fått en kraftig ökning av antalet ärenden sedan den nya förvaltningslagen (2017:900) trädde i kraft 2018. För att ge myndigheten varaktiga möjligheter att hantera ärendemängden föreslår regeringen att myndighetens anslag förstärks fr.o.m. 2020.

Regeringen föreslår även vissa ändringar i studiestödslagen. Efter riksdagens höjning av garantinivån i sjukersättningen 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 10, bet. 2017/18:SfU1, rskr. 2017/18:124) har Centrala studiestödsnämnden inte skrivit av studielån för låntagare med hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst som högst motsvarar garantinivån eftersom inkomsten ansetts vara för hög. För att CSN ska kunna skriva av studielån för denna grupp låntagare även i försättningen föreslås vissa ändringar i studiestödslagen.

Budgetförslag

Regeringen föreslår nio anslag inom studiestödsområdet om sammanlagt 25,5 miljarder kronor.

Två anslag om sammanlagt 0,9 miljarder kronor avser förvaltningsutgifter för myndigheter: 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* och 1:9 *Överklagandenämnden för studiestöd*.

Sju anslag om sammanlagt 24,6 miljarder kronor avser övriga utgifter: 1:1 *Studiehjälp*, 1:2 *Studiemedel*, 1:3 *Avsättning för kreditförluster*, 1:4 *Statens*

utgifter för studiemedelsröntor, 1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk, 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål och 1:7 Studiestartsstöd.

Regeringen föreslår ett bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*. Regeringen föreslår också ett bemyndigande om att ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån.

Nedan sammanfattas regeringens budgetförslag (avsnitt 3.8 i propositionen). Under varje anslag återfinns anslagsutvecklingen i en tabell: utfall och anslagssparande för 2018, anslag och utgiftsprognos för 2019, regeringens förslag för 2020 och regeringens beräkning av anslaget för 2021 och 2022. För varje anslag anger regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå och beräknad anslagsnivå. Det finns också en s.k. härledningstabell där det framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, överföring till eller från andra anslag, förändrade makroekonomiska förutsättningar, förändrade volymer eller beslut om en ökning eller minskning av anslaget.

Anslag för myndigheters förvaltning

Anslaget 1:8 Centrala studiestödsnämnden

Regeringen anger att anslaget får användas för Centrala studiestödsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 889 803 000 kronor för 2020.

Anslaget 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd

Regeringen anger att anslaget får användas för Överklagandenämnden för studiestöds förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 16 905 000 kronor för 2020. För att ge ÖKS varaktiga möjligheter att hantera ärendemängden som ökat permanent sedan den nya förvaltningslagen (2017:900) trädde i kraft 2018 ökas anslaget med 2 miljoner kronor 2020.

Anslag för övriga utgifter och bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Anslaget 1:1 Studiehjälp

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för studiehjälp i form av studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för ersättning till svenska elever utomlands för vissa resor. Anslaget får användas för utgifter för kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning och annan lärlingsliknande utbildning.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 382 408 000 kronor för 2020. Utgifterna beräknas även öka för kommande år, bl.a. mot bakgrund av att antalet ungdomar i åldern 16–20 år väntas öka under hela prognosperioden. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 4 495 852 000 kronor respektive 4 595 658 000 kronor.

Anslaget 1:2 Studiemedel

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Anslaget får användas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som upphört.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 17 696 712 000 kronor för 2020, bl.a. mot bakgrund av att medel föreslås för fler utbildningsplatser vid universitet och högskolor och på lärarutbildningen samt till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar och förändrade volymer när det gäller antalet studiemedelstagare.

Anslaget 1:3 Avsättning för kreditförluster

Regeringen anger att anslaget får användas för avsättning till kreditreserv för utgifter för konstaterade förluster på utlåning t.o.m. 2013 samt för förväntade förluster på nyutlåning fr.o.m. 2014 enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får även användas för avsättning till kreditreserv för att täcka kostnader för nedskrivning och inlösen av vissa studielån med statlig kreditgaranti samt för avskrivning av återkrav som avser lån.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 855 904 000 kronor för 2020, bl.a. mot bakgrund av föreslagna medel för att skapa fler utbildningsplatser vid universitet och högskolor samt till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar och förändrade volymer av utlånade medel.

Anslaget 1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

Regeringen anger att anslaget får användas för statens utgifter för nedsättning av studiemedelsräntor, för ränteutgifter på lån för återkrav av studiemedel och för avgifter till Riksgäldskontoret för studielån upplånade efter 1988 enligt studiestödslagen (1973:349), studiestödslagen (1999:1395) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 167 518 000 kronor för 2020, bl.a. mot bakgrund av föreslagna medel för att skapa fler utbildningsplatser vid universitet och högskolor samt till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar som påverkar statens utgifter för studiemedelsräntor och förändrade volymer av utlånade medel.

Anslaget 1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan (Rg-bidrag). Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till kursdeltagare i teckenspråksutbildning för föräldrar till barn som för kommunikation är beroende av teckenspråk (TUFF). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift för bidrag till kursdeltagare i

TUFF-utbildning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till anordnare av TUFF-utbildning.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 62 150 000 kronor för 2020.

Anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för produktion och distribution av kurslitteratur för högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning och för utvecklingsprojekt i syfte att effektivisera verksamheten.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 27 000 000 kronor för 2020.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 kronor 2021. Produktionen sker i form av beställningar under 2020 som innebär utgifter följande budgetår.

Anslaget 1:7 Studiestartsstöd

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för studiestartsstöd och tilläggsbidrag.

I statens budget för 2019 fanns det inga medel beräknade för studiestartsstöd för åren 2020 och framåt. Regeringen gör bedömningen att studiestartsstödet även fortsättningsvis bör finnas kvar och föreslår att anslaget anvisas 410 000 000 kronor för 2020 och framåt.

Bemyndigande om lån i Riksgäldskontoret för studielån

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 238 200 000 000 kronor. Den totala skulden för studielån hos Riksgäldskontoret beräknas uppgå till ca 228 900 miljoner kronor vid utgången av 2019. Nettoupplåningen för 2020 beräknas till omkring 8 085 miljoner kronor, besluten om återkravskapital till 270 miljoner kronor, avskrivningarna till 661 miljoner kronor och konverteringen av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret till 1,5 miljoner kronor.

Förslag om avskrivning av studielån vid synnerliga skäl

I propositionen föreslår regeringen även vissa ändringar i studiestödslagen (1999:1395). Regeringen föreslår att den som har lån tagna mellan den 1 januari 1989 och den 30 juni 2001 (studielån) eller lån tagna efter den 30 juni 2001 (annuitetslån) samt hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst som inte överstiger garantinivån för hel sjukersättning ska få sina lån avskrivna.

De nya bestämmelserna bör gälla såväl för lån tagna mellan den 1 januari 1989 och den 30 juni 2001 (studielån) som för lån tagna efter den 30 juni 2001 (annuitetslån). Att lån före den 1 januari 1989 enligt förslaget inte omfattas av de nya bestämmelserna beror på att det skulle innebära en försämring av de

villkor som gällde för dessa lån. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Regeringen anger följande skäl för sitt förslag. Enligt nuvarande bestämmelser i 4 kap. 25 § studiestödslagen ska studielån skrivas av bl.a. om låntagaren avlider eller om det finns synnerliga skäl för det. Enligt praxis kan en låntagare som har hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst under 2,5 prisbasbelopp (116 250 kronor för 2019) få sina studielån avskrivna med hänsyn till synnerliga skäl. Den 1 juli 2018 höjdes garantinivån för hel sjukersättning från 2,45 prisbasbelopp till 2,53 prisbasbelopp genom en ändring i 35 kap. 18 § socialförsäkringsbalken (prop. 2017/18:1 utg.omr. 10, bet. 2017/18:SfU1, rskr. 2017/18:124). Som skäl för höjningen angavs bl.a. att sjukersättning i form av garantiersättning utgör ett grundskydd för den som haft låga eller obefintliga inkomster samt att den ekonomiska tryggheten för personer med sjukersättning och aktivitetsersättning ytterligare behövde stärkas.

Eftersom garantinivån nu överstiger 2,5 prisbasbelopp har CSN efter höjningen inte skrivit av studielån för låntagare med hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst som högst motsvarar garantinivån. En sådan konsekvens var aldrig regeringens avsikt. För att inte enskilda individer ska drabbas föreslår regeringen i propositionen att det i studiestödslagen ska förtydligas att ett skäl för avskrivning av studielån alltid ska vara när en låntagare har hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst som inte överstiger garantinivån för sjukersättning. Genom en sådan ändring säkerställs att personer med låga inkomster kommer att kunna få sina lån avskrivna framöver även om garantinivån skulle höjas, eftersom gränsen inte kopplas direkt till ett specifikt prisbasbelopp. Den föreslagna ändringen påverkar i övrigt inte möjligheten till avskrivning av studielån med hänsyn till synnerliga skäl.

Motionerna

Moderaterna

I kommittémotion 2019/20:3326 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 1 föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag minskningar av anslagsnivåerna på anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* med 410 000 000 kronor och anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* med 7 000 000 kronor. Motionärernas anslagsförslag innebär bl.a. att regeringens satsning på ett studie-startsstöd avvisas för att finansiera andra prioriterade satsningar och att anslaget till Centrala studiestödsnämnden minskas till följd av att pris- och löneomräkningen reduceras med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer. Därutöver föreslår motionärerna att ett nytt anslag införs – anslag 99:1 *Särskilda avskrivningar av studielån* – och att anslaget tillförs 50 000 000 kronor för avskrivning av studielån för den som går polisutbildningen.

I yrkande 4 föreslår motionärerna ett minskat anslag för studiestartsstöd för att finansiera andra förslag på arbetsmarknadsåtgärder för människor som står långt bort från arbetsmarknaden inom bl.a. utgiftsområde 14.

I yrkande 5 föreslår motionärerna att man ska ta fram nödvändig lagstiftning för att införa en betald polisutbildning under 2020. Vidare föreslås i yrkande 6 en satsning på avskrivning av studielån på polisutbildningen. Motionärerna framhåller att det kommer att behöva utbildas ett stort antal poliser under kommande år och att det inte räcker med att enbart utöka antalet utbildningsplatser för att klara detta. Fler åtgärder behövs för att göra det mer attraktivt att arbeta som polis i Sverige. Motionärerna föreslår därför att den som går polisutbildningen ska få sina studielån för utbildningstiden avskrivna. Ett yrkande med samma förslag om införande av betald polisutbildning framförs i kommittémotion 2019/20:3319 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2019/20:2650 av Patrick Reslow m.fl. (SD) föreslås minskningar på anslaget 1:1 *Studiehjälp* med 258 000 000 kronor samt anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* med 410 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Motionärerna föreslår även i förhållande till regeringens förslag en ökning på anslagen 1:2 *Studiemedel* med 770 000 000 kronor och 1:3 *Avsättning för kreditförluster* med 20 000 000 kronor. Vidare föreslår motionärerna att medel ska tillföras följande nya anslag: 99:2 *Studieskuldsvdrag lärare i glesbygd* med 230 000 000 kronor och anslag 99:3 *Betald polisutbildning* med 100 000 000 kronor.

Motionärerna framhåller att neddragningen av anslaget 1:1 *Studiehjälp* avser en minskning av studiemedel som dels motsvarar regeringens utbyggnad av folkhögskolan, dels avser högre stöd till introduktionsprogram enligt 2018 års budgetproposition. När det gäller minskningen av anslaget 1:7 föreslår motionärerna att studiestartsstödet ska tas bort eftersom det endast avser vissa grupper av elever.

Den föreslagna ökningen av anslaget 1:2 *Studiemedel* avser ett förhöjt studiebidrag till de studenter som väljer att gå någon av de tio utbildningar som leder till yrken där det råder störst arbetskraftsbrist på arbetsmarknaden. Bidraget föreslås uppgå till 1 000 kronor per student och månad.

Den föreslagna ökningen av anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* avser Sverigedemokraternas förslag om att avskriva studielån för polisstudenter som avslutar sin polisutbildning.

Det nya anslaget 99:2 *Studieskuldsvdrag lärare i glesbygd* avser kostnaden för studieskuldsvdrag för examinerade lärare som tar anställning i områden som av Jordbruksverket klassificeras som glesbygd. Enligt förslaget ska de lärare som arbetar i en sådan kommun årligen få ett avdrag med 15 procent på sin studieskuld.

Den föreslagna satsningen på det nya anslaget 99:3 *Betald polisutbildning* innebär att studieskulden för poliser ska skrivas av med en femtedel per år i fem år under den tid som de anställda poliserna arbetar vid myndigheten.

Vänsterpartiet

I kommittémotion 2019/20:2696 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 610 000 000 kronor och av anslaget 1:8 *Centrala studie-stödsnämnden* med 300 000 000 konor.

Motionärerna föreslår en ökning av anslaget 1:2 för att införa semester-tillägg i studiemedlet. Förslaget innebär att det för varje period om 10 veckor med studiemedel på vårterminen ska betalas ut en veckas studiebidrag i juni.

Vidare föreslår motionärerna att anslaget 1:8 ska ökas för att CSN ska kunna sänka påminnelseavgifterna. Motionärerna vill att man arbetar mer aktivt för att människor inte ska hamna i skuldproblematik.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2019/20:2788 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås minskningar av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 2 598 000 000 kronor och anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* med 410 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Därutöver föreslår motionärerna i förhållande till regeringens förslag en ökning av anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* med 100 000 000 kronor.

Motionärernas anslagsförslag inom anslaget 1:2 omfattar en minskning med 2,4 miljarder kronor genom att pensionsrätten för studieår slopas, en ökning med 400 miljoner kronor för att finansiera en höjning av åldersgränsen för studiemedel, en minskning med 52 miljoner kronor genom att tidsgränser införs för studiemedel och en minskning med 546 miljoner kronor genom att lånedelen av studiemedlen höjs i stället för bidragsdelen. Den föreslagna ökningen av anslaget 1:3 avser höjningen av lånedelen av studiemedlen.

När det gäller minskningen av anslaget 1:7 menar motionärerna att det är tveksamt om studiestartsstödet bidrar till att främja studiemotivationen.

I yrkande 3 föreslår motionärerna att man ska öka möjligheterna för äldre att studera med studiemedel. Eftersom behovet av fortbildning ökar högre upp i åldrarna föreslår motionärerna att möjligheten att ta studielån höjs med tre år till det år en studerande fyller 50 år.

I yrkande 4 föreslår motionärerna att det ska införas nya maximiregler för studier på eftergymnasial nivå och att tidsgränserna för studiemedel bättre ska anpassas efter utbildningarnas längd.

Utskottets ställningstagande

Det svenska studiestödet är ett av världens mest omfattande studiestödssystem och syftar till att möjliggöra för människor att söka sig vidare till studier efter

slutförd skolgång eller att senare i livet återuppta sina studier. Enligt utskottets mening är ett välfungerande studiemedelssystem viktigt för att säkra framtidens jobb och långsiktigt stärka Sveriges konkurrenskraft. Genom jämlika möjligheter bidrar studiestödssystemet till mer kunskap, mer kompetens och mer bildning. Utbildning ger förutsättningar för aktiva samhällsmedborgare, för enskildas utveckling och arbetsmarknadsutsikter och för en väl fungerande arbetsmarknad. Utbildning av hög kvalitet är nödvändig för kompetensförsörjningen i Sverige. Studiestödssystemet förutsätter dock en god återbetalning av studieskulder.

Utskottet välkomnar de satsningar som regeringen föreslår i propositionen. Det gäller bl.a. den fortsatta utbyggnaden av Kunskafllyftet, där studiestödet ger människor ekonomiska förutsättningar att ta steget till studier och arbete. Utskottet välkomnar även regeringens förstärkning av anslaget till Överklagandenämnden för studiestöd. Det är av stor vikt att myndigheten har möjlighet att hantera den mängd av ärenden som ökat sedan den nya förvaltningslagen trädde i kraft 2018. Utskottet ser även positivt på regeringens initiativ till att stärka studerandes skydd vid sjukdom, bl.a. genom att införa de ändringar i studiestödsförordningen som innebär att studerande i vissa fall kan vara sjukskrivna på deltid och samtidigt få behålla sina studiemedel för heltidsstudier under sjukdomstiden.

Med hänvisning till de initiativ som regeringen tagit eller avser att ta inom området anser utskottet att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden inom studiestödsområdet är väl avvägda.

Studistartsstöd

När det gäller motionsyrkanden om studiestartsstödet vill utskottet anföra följande. Studistartsstödet är en del av Kunskafllyftet som ger ekonomiska förutsättningar för arbetslösa med kort utbildningsbakgrund och ett stort utbildningsbehov att ta steget till studier. Sedan studiestartsstödet infördes 2017 har allt fler personer som står långt från arbetsmarknaden rekryterats till studier. Utskottet instämmer därmed med regeringen i att stödet bör finnas kvar för att möjliggöra övergångar från arbetslöshet till studier även fortsättningsvis. Utskottet finner således inga skäl för att bifalla aktuella yrkanden.

Vissa tids- och åldersgränser för studiemedel

När det gäller yrkanden om att höja åldersgränsen för studielån med tre år och om att anpassa tidsgränserna för studiemedel på eftergymnasial nivå till utbildningarnas längd vill utskottet framhålla att den tid som studerande kan beviljas studiemedel är begränsad. För studier på eftergymnasial nivå kan studiemedel beviljas i 240 veckor, vilket motsvarar sex års heltidsstudier. Skälet till begränsningen är dels att uppmuntra till effektiva studier, dels att begränsa kostnaderna, både för de studerande och för samhället. I fråga om den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel genomfördes hösten 2013 en höjning från 54 till 56 år (se 3 kap. 3 § studiestödslagen). Samtidigt höjdes

gränsen för nedtrappning av rätten att låna inom studiemedelssystemet med två år, så att nedtrappningen numera sker mellan 47 och 56 år (se 3 kap. 9 § studiestödslagen). De nya reglerna trädde i kraft den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 15, bet. 2013/14:UbU2, rskr. 2013/14:105).

Mot denna bakgrund anser utskottet att det gällande regelverket för tids- och åldersgränser för studiemedel är väl avvägt när det gäller att tillgodose möjligheterna till studier i vuxen ålder och som drivkrafter för effektiva studier. Utskottet vill även peka på den utredning inom Utbildningsdepartementet som har tagit fram förslag till åtgärder inom studiemedelssystemet för att främja omställning och vidareutbildning högre upp i åldrarna (U2019/01742/UH). Uppdraget gavs mot bakgrund av punkt 14 i den sakpolitiska överenskommelsen mellan regeringspartierna och Centerpartiet och Liberalerna från januari 2019. Utskottet ser inga skäl till att föregripa beredningen av utredningen.

Avskrivning av studieskulder för poliser och lärare

I fråga om yrkanden om avskrivning av studieskulder för poliser och för lärare i glesbygd vill utskottet påminna om att det enligt gällande rätt inte finns någon möjlighet att få sina studieskulder avskrivna om man tar arbete i något bristyrke på landsbygden eller i någon särskild del av landet eller om man utbildar sig till ett visst yrke. Utskottet vill även påminna om att regeringen har gett Tillväxtverket i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder som kan underlätta kompetensförsörjningen i Sveriges landsbygder (N2019/02735/RTL). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 juni 2020.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om avskrivning av studieskulder för vissa yrkesgrupper, senast i betänkande 2018/19:UbU15 Studiestöd. I sitt ställningstagande framhöll utskottet bl.a. att studiestödssystemet inte bör användas som ett regionalpolitiskt instrument, exempelvis genom avskrivning av studieskulder för akademiker som bosätter sig i glesbygden. Att skriva av studieskulden för vissa yrkesgrupper kan också leda till att systemet uppfattas som orättvist av låntagarna. Utskottet finner därmed inga skäl för att bifalla förslag om att införa nya anslag som syftar till avskrivning av studielån för olika yrkesgrupper. Utskottet står fast vid sitt tidigare ställningstagande och ser heller ingen anledning till att föregå det arbete inom Tillväxtverket som regeringen har initierat.

Nivåer på studiebidrag och studielån

Utskottet noterar ett yrkande där motionärerna motsätter sig den tidigare höjningen av bidragsdelen i studiemedlen och i stället föreslår en motsvarande höjning av lånedelen. Riksdagen beslutade hösten 2017 om en höjning av studiemedlets bidragsdel med 296 kronor per studiemånad (prop. 2017/18:1 utg.omr. 15, bet. 2017/18:UbU2, rskr. 2017/18:122). Syftet med höjningen var att ge de studerande en bättre ekonomisk situation och förbättra deras

möjligheter att fokusera på sina studier. Utskottet anser att höjningen av studiebidraget var väl avvägd och att det inte finns några skäl till att vidta åtgärder med anledning av motionsyrkandet.

När det gäller förslaget om höjt studiebidrag för studenter på utbildningar som leder till yrken där det råder arbetskraftsbrist vill utskottet påminna om att det inte finns några möjligheter i den gällande lagstiftningen att få särskilda villkor för studerande på vissa utbildningar och att yrkandet därmed bör avslås.

Övriga minskningar och höjningar av anslag

När det gäller yrkanden om minskningar och höjningar av olika anslag som bl.a. är hänförliga till olika utbildningsinsatser som motionärerna vill genomföra eller till fler eller färre platser inom olika utbildningsformer inom utgiftsområde 16 kan konstateras att utskottet i avsnittet Studiestöd m.m. har redovisat regeringens satsningar och reformer. Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringens förslag är väl avvägda och finner därmed inga skäl för riksdagen att bifalla motionärernas förslag om att minska anslaget till studie hjälp till följd av förslag om neddragningar av antalet platser på folkhögskolan och av stödet till studerande på introduktionsprogram. Detsamma gäller förslagen om att införa semestertillägg i studiemedlen och om slopad pensionsrätt för studieår.

Utskottet anser även att yrkanden om anslaget till CSN, som avser dels en ökning av anslaget till myndigheten för att sänka påminnelseavgifterna, dels en minskning av anslaget för att finansiera andra prioriterade satsningar, bör avslås. Anslaget till CSN är väl avvägt för myndighetens verksamhet.

Förslag om avskrivning av studielån vid synnerliga skäl

Regeringen har i propositionen föreslagit vissa ändringar i studiestödslagen som innebär att det i lagen ska förtydligas att ett skäl för avskrivning av studielån alltid ska vara när en låntagare har hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst som inte överstiger garantinivån för sjukersättning.

Utskottet välkomnar regeringens förslag och anser i likhet med regeringen att det är viktigt att säkerställa att studiemedlen för personer med låga inkomster kommer att kunna skrivas av framöver även om garantinivån skulle höjas, eftersom gränsen inte kopplas till ett specifikt prisbasbelopp. En sådan flexibilitet är viktig för att enskilda individer inte ska drabbas av eventuella ändringar av garantinivån för hel sjukersättning i framtiden. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har utskottet här redovisat sina närmare skäl för att tillstyrka regeringens förslag om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden inom studiestödsområdet och om ändring i studiestödslagen samt

för att avstyrka samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt (se utskottets förslag i avsnitt 2 om statens budget inom utgiftsområde 15).

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 15 (M)

Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M) anför:

Moderaternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotionen Återupprätta samhällskontraktet – en budget för Sverige (mot. 2019/20:3060). I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 15. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet.

Moderaternas förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd läggs fram i motion 2019/20:3326. Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 27 november 2019 i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att delta i utskottets beslut när det gäller statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15. I stället lägger vi fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Moderaternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 15 innebär följande.

Den svenska och globala ekonomin förändras i snabb takt. När gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. Ett längre arbetsliv med större behov av kompetensutveckling och karriärbyten kommer att bli regel snarare än undantag. Det betyder att kunskap och kompetens kommer att få en allt större betydelse för trygghet på arbetsmarknaden. För att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver staten skapa reella förutsättningar för arbetstagarna att fylla på, byta ut och fördjupa sin kunskap och kompetens. Det räcker inte att fastställa människors rätt till utbildning eller att utöka antalet studieplatser. De människor som är i behov av ny kunskap måste också ha ekonomiska möjligheter att under en kort period vidareutbilda sig.

I Moderaternas budgetalternativ för utgiftsområde 15 lämnas flera förslag som syftar till att under kommande år göra det lättare att studera i vuxen ålder. Det gäller bl.a. förslag om att höja fribeloppet och att utöka antalet studieveckor för personer som fyllt 40 år samt att höja åldersgränsen för studiemedel och tilläggsån för studerande med barn.

Det kommer att behöva utbildas ett stort antal poliser under kommande år. Att enbart utöka antalet utbildningsplatser räcker inte, utan fler åtgärder behövs för att göra det mer attraktivt att arbeta som polis i Sverige. För att öka incitamenten att både utbilda sig till och arbeta som polis föreslår vi att den som går polisutbildningen ska få sina studielån från utbildningstiden avskrivna. Enligt vårt förslag ska studielånet skrivas av successivt under de första fem åren som yrkesverksam polis. Förslaget omfattar alla polisstudenter

som är inskrivna på polisutbildningen och som tar studielån fr.o.m. vårterminen 2020, oavsett om de går sin första termin eller snart är färdigutbildade. Nödvändig lagstiftning bör därför tas fram för att en sådan reform ska kunna träda i kraft under 2020. Moderaterna föreslår också att det ska införas ett nytt anslag för ändamålet och att anslaget tillförs 50 miljoner kronor för 2020.

Vi föreslår även en minskning av anslaget till Centrala studiestödsnämnden från 2020 till följd av att pris- och löneomräkningen reduceras med 50 procent för att finansiera andra prioriterade reformer. Vidare säger vi också nej till regeringens satsning på ett studiestartsstöd för att i stället kunna finansiera andra prioriterade satsningar. Moderaternas förslag på arbetsmarknadsåtgärder för människor som står långt från arbetsmarknaden återfinns bl.a. inom utgiftsområde 14.

2. Statens budget inom utgiftsområde 15 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD) anför:

Sverigedemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partitionen Vi tryggar välfärden – Sverigedemokraternas förslag till statsbudget 2020 (mot. 2019/20:2682). I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 15. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet.

Sverigedemokraternas förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd läggs fram i motion 2019/20:2650. Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 27 november 2019 i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår vi från att delta i utskottets beslut när det gäller statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15. I stället lägger vi fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Sverigedemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 15 innebär följande.

Sverige har ett av världens mest generösa system för att möjliggöra studier för människor från alla samhällsklasser. Sverigedemokraterna vill bevara detta generösa system eftersom samhället tjänar på en välutbildad befolkning. I vissa avseenden vill vi göra systemet ännu mer generöst, men i andra avseenden anser vi att det har blivit väl generöst och orättvist.

Mot denna bakgrund önskar vi en neddragning av den tidigare regeringens satsning på studiemedel som skulle motivera personer att studera på folkhögskolan. Vi drar också ned på den tidigare regeringens satsning på stödet till introduktionsprogram eftersom den var riktad till en specifik grupp, vilket vi inte anser är rättvist i förhållande till andra studerande.

Vi anser också att studiestartsstödet, som vi uppfattar är avsett för nyanlända, skapar orättvisa villkor eftersom övriga studerande är hänvisade till att ta studielån för att finansiera sina studier. Studiestartsstödet innebär att de nyanlända slipper ta studielån under en period, vilket enligt vår mening

innebär en ojämlig snedvridning i studiefinansieringen. Förlängd möjlighet att ta studielån för den avsedda målgruppen är ett bättre alternativ.

Arbetsmarknaden har stor efterfrågan på arbetskraft inom flera yrken. För att ge studenter incitament att utbilda sig till yrken där det råder brist på utbildad personal vill vi införa ett riktat bidrag i form av förhöjt studiebidrag med 1 000 kronor extra per månad under studiemånaderna. Att gynna studier till bristyrken är positivt både för den studerande och för samhället och arbetsgivare. Utöver regeringens förslag har vi anslagit 770 miljoner kronor för detta ändamål för 2020.

Sverige ska vara ett land där människor kan bo, verka och ha sina barn i skolan även utanför de större orterna. I dag råder lärarbrist i glesbygden. Ett sätt att åtgärda detta är att göra det attraktivt att arbeta i glesbygden. Vi anser därför att examinerade lärare som anställs i glesbygden ska få möjlighet att skriva av sina studieskulder med 15 procent. Vi föreslår även en satsning på avskrivning av studielån för studerande inom polisutbildningen. En successiv, proportionerlig avskrivning av studielån för dem som arbetar vid Polismyndigheten skulle öka incitamenten för personer att söka sig till och stanna i polisyrket. För dessa ändamål har vi anslagit 230 respektive 100 miljoner kronor för 2020 och 2021.

3. Statens budget inom utgiftsområde 15 (V)

Ilona Szatmari Waldau (V) anför:

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotionen En plan för jämlikhet och grön omställning (mot. 2019/20:2915). I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 15. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet.

Vänsterpartiets förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd läggs fram i motion 2019/20:2696. Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 27 november 2019 i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår jag från att delta i utskottets beslut när det gäller statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15. I stället lägger jag fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 15 innebär följande.

De ekonomiska klyftorna är ett stort samhällsproblem. Vänsterpartiets budgetförslag innehåller bl.a. sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare. På så sätt ökar jämlikheten samtidigt som vi stärker välfärden och bygger Sverige starkare i en värld av hård global konkurrens.

En del i vår plan för ökad jämlikhet och för att stärka inkomsterna för låg- och medelinkomsttagare är att införa semesterersättning för studenter. Jag föreslår därför att det ska införas ett semestertillägg i studiemedlet som innebär att det för varje period med 10 veckor med studiemedel som söks och beviljas

på vårterminen ska betalas ut en veckas studiebidrag i juni. Vänsterpartiet anslår 610 miljoner kronor för detta ändamål för 2020.

Under alliansregeringen höjdes påminnelseavgifterna för sent inbetalade fakturor till CSN från 200 kronor till 450 kronor. Jag vill se ett mer aktivt arbete mot att människor hamnar i skuldproblematik och föreslår därför att ytterligare medel tillförs Centrala studiestödsnämnden för att myndigheten ska kunna sänka påminnelseavgifterna.

4. Statens budget inom utgiftsområde 15 (KD)

Gudrun Brunegård (KD) anför:

Kristdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotionen Ett Sverige att lita på – trygghet och välfärd (mot. 2019/20:3341). I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 15. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet.

Kristdemokraternas förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd läggs fram i motion 2019/20:2788. Eftersom riksdagen genom sitt beslut den 27 november 2019 i det första steget i budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar avstår jag från att delta i utskottets beslut när det gäller statens budget för 2020 inom utgiftsområde 15. I stället lägger jag fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Kristdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 15 innebär följande.

Studiestödet är ett viktigt led i arbetet med att kunna bedriva en ändamålsenlig utbildningspolitik. Studiestödet ska minska ekonomiska hinder för personer som vill börja studera och därmed bidra till att fler väljer att utbilda sig. Alla delar av studiestödet, dvs. studiebidrag under gymnasiestudier, bidrag till elever med funktionsnedsättning, lärlingsersättningar och studiemedel med bidragsdel och lånedel, ska bidra till att utjämna skillnader i ekonomiska förutsättningar hos enskilda och mellan grupper i samhället och ge goda förutsättningar för alla att studera.

I en tid när vi blir äldre och förväntas arbeta längre ökar även behovet av fortbildning högre upp i åldrarna. Kristdemokraterna menar att det därför är rimligt att också höja åldern för att få ta studielån till det år man fyller femtio år.

Kristdemokraterna har även föreslagit att tidsgränserna för studiemedel på eftergymnasial nivå bättre ska anpassas till utbildningarnas längd. Förslaget innebär bl.a. att universitets- och högskolestudenter ska ha en generell rätt till studiemedel i fyra år, men att studerande på längre utbildningar eller som ska bygga på en examen på grundnivå bör ges möjligheter att få ytterligare studiemedel. Syftet är att öka drivkraften för välplanerade och effektiva studier och öka antalet examinerade.

Jag står även fast vid Kristdemokraternas tidigare ställningstagande mot den höjning av bidragsdelen i studiemedlen som genomfördes 2018.

Kristdemokraterna har i stället föreslagit att lånedelen i studiemedlet ska höjas med 300 kronor per månad samt att pensionsrätten för studieår ska slopas.

Det är tveksamt om studiestartsstödet bidrar till att främja högre studiemotivation. Stödet löper i stället risk att missbrukas eftersom ersättningen är hög i jämförelse med ersättning för annan sysselsättning. Jag anser också att studiemotivation inte bör komma ur en monetär belöning utan från en akademisk ambition. Vidare har ekonomisk ersättning som motivation för studier redan prövats i samband med sfi-studier, och erfarenheterna visade att det var elever med redan goda studieförutsättningar som fick del av bonusarna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:1 Budgetpropositionen för 2020 utgiftsområde 15:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (avsnitt 2.1 och 3.7).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 238 200 000 000 kronor (avsnitt 3.8.9).
3. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 15 Studiestöd enligt tabell 1.1.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:2650 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:2696 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:2788 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna för äldre att studera med CSN-lån och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya maximiregler för studier på eftergymnasial nivå och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3319 av Johan Forssell m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betald polisutbildning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3326 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minskat anslag för studiestartsstöd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nödvändig lagstiftning för att införa betald polisutbildning under 2020 och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på avskrivning av studielån på polisutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
			M	SD	V	KD
1:1	Studiehjälp	4 382 408		-258 000		
1:2	Studiemedel	17 696 712		+770 000	+610 000	-2 598 000
1:3	Avsättning för kreditförluster	1 855 904		+20 000		+100 000
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	167 518				
1:5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150				
1:6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000				
1:7	Studiestartsstöd	410 000	-410 000	-410 000		-410 000
1:8	Centrala studiestödsnämnden	889 803	-7 000		+300 000	
1:9	Överklagandenämnden för studiestöd	16 905				
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Särskilda avskrivningar av studielån		+50 000			
99:2	Studieskultsavgifter lärare i glesbygd			+230 000		
99:3	Betald polisutbildning			+100 000		
Summa för utgiftsområdet		25 508 400	-367 000	+452 000	+910 000	-2 908 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2020 inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	Tidsperiod
1:6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	4 000	2021
Summa beställningsbemyndiganden		4 000	

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)

dels att 4 kap. 25 § ska ha följande lydelse,

dels att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse,

dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska införas en ny punkt, 22, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 25 §

Studielån som inte har betalats vid utgången av det år då låntagaren fyller 67 år *skall* skrivas av. Betalningsskyldigheten kvarstår dock för årsbelopp avseende de tre senaste kalenderåren som har förfallit till betalning. Om det finns synnerliga skäl, får dock också sådana årsbelopp skrivas av.

Lån *skall* också skrivas av om låntagaren avlider eller om det annars finns synnerliga skäl till det.

Studielån som inte har betalats vid utgången av det år då låntagaren fyller 67 år *ska* skrivas av. Betalningsskyldigheten kvarstår dock för årsbelopp avseende de tre senaste kalenderåren som har förfallit till betalning. Om det finns synnerliga skäl, får dock också sådana årsbelopp skrivas av.

Lån *ska* också skrivas av om låntagaren avlider, *har hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst som inte överstiger garantinivån för hel sjukersättning enligt 35 kap. 18 § socialförsäkringsbalken* eller om det annars finns synnerliga skäl till det.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001, då studiestödslagen (1973:349) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa ska upphöra att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande, förutom vad som anges i punkterna 13–21, i fråga om studiestöd som avser tid före ikraftträdandet. Det som sägs om inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital i 4 kap. 21 §, 8 kap. 4 § och 9 kap. 2 § studiestödslagen (1973:349) samt i punkten 2 f i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i studiestödslagen (1973:349), ska dock från och med taxeringsåret 2002 i stället avse överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.

1.¹ Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001, då studiestödslagen (1973:349) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa ska upphöra att gälla. Äldre bestämmelser gäller fortfarande, förutom vad som anges i punkterna 13–22, i fråga om studiestöd som avser tid före ikraftträdandet. Det som sägs om inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital i 4 kap. 21 §, 8 kap. 4 § och 9 kap. 2 § studiestödslagen (1973:349) samt i punkten 2 f i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i studiestödslagen (1973:349), ska dock från och med taxeringsåret 2002 i stället avse överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital.

22. Studielån som har beviljats enligt studiestödslagen (1973:349) i lydelsen efter 31 december 1988 ska, i stället för vad som anges i 8 kap. 12 § studiestödslagen (1973:349), skrivas av om låntagaren har hel sjukersättning och en sammanlagd inkomst som inte överstiger garantinivån för hel sjukersättning enligt 35 kap. 18 § socialförsäkringsbalken eller om det annars finns symnerliga skäl till det.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

¹ Senaste lydelse 2011:859.